

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОЦІНКА

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка 4 курсу групи 411
заочної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»

Лазоряк Антоніна Михайлівна _____

Керівник:

асистент кафедри фінансів і кредиту

Ковальчук Наталя Олександрівна _____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ травня 2024 р.*

Завідувач кафедри фінансів і кредиту

_____ *проф. Нікіфоров П.О.*

АНОТАЦІЯ

Лазор'як А.М. Фінансовий потенціал розвитку підприємства та його оцінка. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024. 51 с.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні основи фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки, проаналізовано фінансовий потенціал Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за 2021-2023 роки, обґрунтовано напрями покращення управління фінансовим потенціалом підприємства.

Ключові слова: фінансовий потенціал, оцінка фінансового потенціалу, ресурсний підхід, фінансові ресурси, коефіцієнтний метод.

ABSTRACT

Lazoriak A.M. Financial potential of enterprise development and its assessment. Manuscript. Qualification work for obtaining the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 – Finance, banking and insurance. Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2024. 51 p.

In the qualification work the theoretical foundations of the financial potential of enterprise development and its evaluation was carried out, the analysis of the financial potential of the Branch "Beregomet Forestry" of the State Specialized Economic Enterprise "Forests of Ukraine" for 2021-2023 was performed, the ways of improving the management of the financial potential of enterprise were considered.

Keywords: financial potential, assessment of financial potential, resource approach, financial resources, coefficient method

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ А.М. Лазор'як

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Економічний зміст фінансового потенціалу підприємства та його роль у економічному зростанні.....	5
1.2. Методичні підходи до оцінки фінансового потенціалу розвитку підприємства	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФІЛІЇ «БЕРЕГОМЕТСЬКЕ ЛМГ» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ» ЗА 2018 - 2022 РОКИ....	17
2.1. Оцінка фінансового потенціалу за ресурсним підходом.....	17
2.2. Динаміка показників фінансового потенціалу філії за результативним та коефіцієнтним підходами	25
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ НАРОЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ФІЛІЇ «БЕРЕГОМЕТСЬКЕ ЛМГ» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ».....	33
3.1. Напрями покращення управління фінансовим потенціалом підприємства..	33
3.2. Прогноз індикаторів фінансового потенціалу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України»	39
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Сучасні складні та нестабільні економічні умови господарювання загострюють проблеми функціонування вітчизняних підприємств та вимагають створення такої системи, яка б дала можливість ефективно використовувати всі наявні та потенційно можливі фінансові ресурси, забезпечувати досягнення високих фінансових результатів у довгостроковій перспективі, а не лише в поточному періоді, швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Фінансовий потенціал є одним із важливих індикаторів реакції економіки України на прийняття управлінських рішень, а його збільшення показує ефективність реалізованої політики, конкурентоспроможність і стійкість розвитку не тільки підприємств, але і країни в цілому. Адже чим ефективніше функціонують підприємства, тим більше коштів надходить до бюджету, що підвищує рівень соціального забезпечення в країні.

Фінансовий потенціал є ключовим важелем, який формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результати господарської діяльності підприємства. На сучасному етапі вирішення багатьох економічних проблем підприємствами стає можливим за умов підвищення ефективності використання наявних ресурсів, що підкреслює актуальність обраної теми.

Питання суті фінансового потенціалу, методики його оцінки та основних аспектів управління достатньо широко висвітлені в економічній літературі, зокрема у наукових доробках таких вчених як Андрющенко І.Є., Потась С.Г., Блащак Б.Я., Бова В.А., Хринюк О.С., Горошанська О. О., Маккі Л. М., Дараган А.В., Другова О.С., Громова А.Є., Індус К. П., Рябець М. Ф., Гарагонич В. Г., Кавтиш О.П., Чепурний Д.О., Камінська І. М., Мишко О. А., Шишка Д. С. та ін. Проте, враховуючи складність категорії «фінансовий потенціал підприємства», зазначимо, що проблематика його трактування та оцінювання наразі потребує більш глибокого вивчення, зокрема в аспекті воєнних умов господарювання вітчизняних підприємств.

Метою роботи є узагальнення теоретико-методичних засад фінансового потенціалу підприємства та розробка прикладних рекомендації з його нарощення для розвитку підприємства.

Завдання роботи можна сформулювати наступним чином:

- дослідити та узагальнити наукові підходи до визначення поняття «фінансовий потенціал підприємства» та визначити його роль для розвитку підприємства;
- розглянути методику оцінки фінансового потенціалу підприємства;
- провести у динаміці аналіз фінансового потенціалу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за різними підходами;
- запропонувати шляхи нарощення фінансового потенціалу Філії з урахуванням особливостей її фінансово-господарської діяльності;
- спрогнозувати показники фінансового потенціалу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України».

Об'єктом дослідження є фінансовий потенціал підприємства, а предметом - основні аспекти його оцінки.

У основу написання роботи лягли наступні методи наукового пізнання: методи системного підходу та теоретичного узагальнення – для дослідження теоретичних основ по обраній темі; горизонтальний та вертикальний аналіз, метод коефіцієнтів - для аналізу фінансового потенціалу розвитку підприємства за різними підходами; табличний та графічний методи – для наочного представлення результатів дослідження оцінки; методи екстраполяції, а саме метод середньої ковзної - для розрахунку прогнозних показників.

Інформаційною базою роботи виступила фінансова звітність Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України», а також наукові доробки вчених-економістів.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 51 сторінку друкованого тексту, з них основна частина - 40 сторінок. Робота містить 11 таблиць та 4 рисунки, 45 найменувань літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст фінансового потенціалу підприємства та його роль у економічному зростанні

В узагальнюючому вигляді потенціал розглядають як засоби, запаси та джерела, які є в наявності та можуть бути мобілізовані для досягнення визначеної мети, виконання виробничої програми і розв'язання існуючих проблем. В основному, науковці в процесі дослідження в частині визначення суті фінансового потенціалу, розглядають його через призму економічного потенціалу, тобто як його складову частину. Інші, обґрунтовують як окрему категорію. З огляду на це, можна зробити висновок, що не існує єдиної думки стосовно визначення фінансового потенціалу.

Науковий інтерес до вивчення фінансового потенціалу зумовлений самостійністю у прийнятті управлінських рішень фінансовими менеджерами та керівниками, на яких покладається відповідальність за результати роботи підприємства. Ціна помилкових рішень щодо фінансових ресурсів підприємства висока, адже відразу позначається на прибутку підприємства та ймовірності настання банкрутства підприємства.

З огляду на це, для зниження ризику в управлінні підприємством значно зростають вимоги до достовірності аналізу та дослідження його фінансових можливостей при виконанні завдань економічного розвитку та зростання. Причому у сучасних умовах господарювання саме фінансовий потенціал є визначальним для кінцевого результату фінансово-господарської діяльності.

У сучасних умовах гостро стає питання використання потенціалу підприємства, а саме ринкового потенціалу, виробничого потенціалу, трудового

потенціалу, інвестиційного потенціалу, управлінського потенціалу та інших видів потенціалу.

Основні види потенціалу підприємства та їх взаємозв'язок відображені на рис. 1.1.

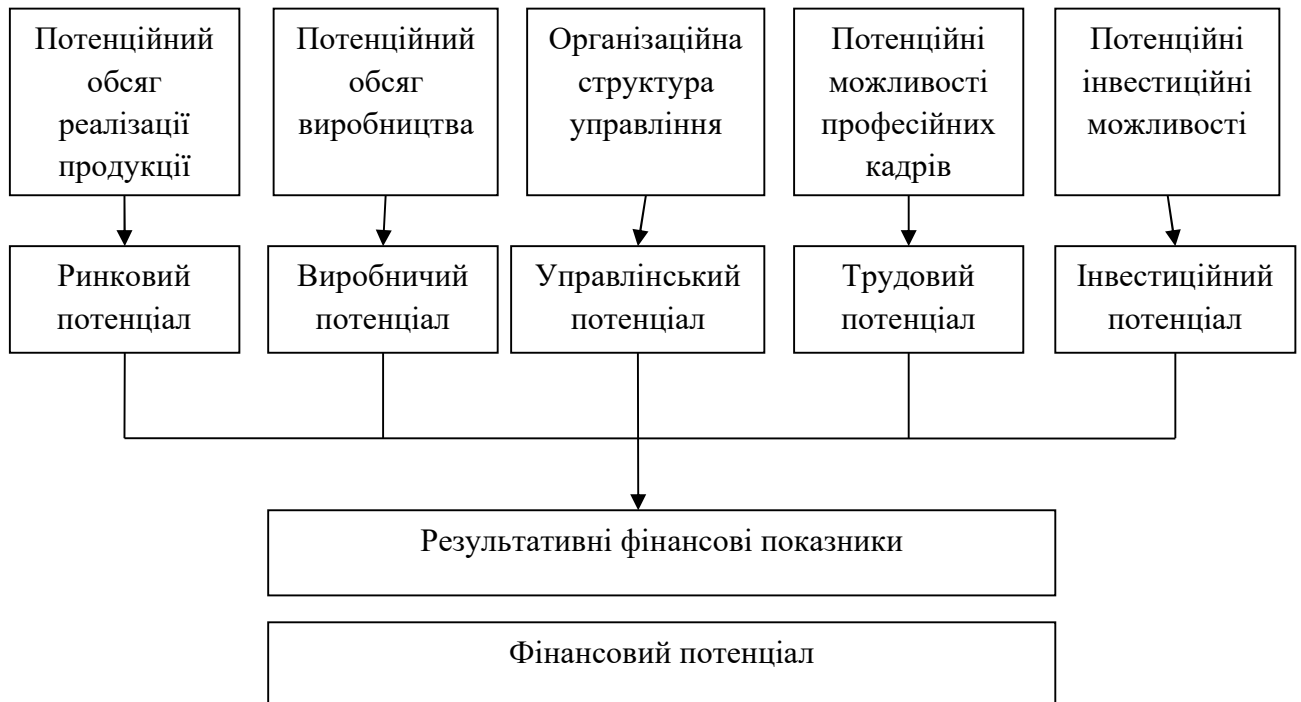

Рис. 1.1. Взаємозв'язок різних видів потенціалу підприємства [42]

Виробничий потенціал підприємства характеризує потенційні можливості виробництва, ринковий – потенційні можливості продажу, здатність до покращення організаційної структури визначає управлінський потенціал.

Важливу роль відіграють професійні якості працівників, з огляду на що виділяють професійний потенціал. Ключову роль у сучасних умовах господарювання відіграють можливості розширення діяльності, саме це завдання дає можливість реалізувати інвестиційний потенціал.

Безумовно між усіма видами потенціалу, наведених на рис. 1.1, існує тісний взаємозв'язок, їх варто розглядати у взаємозв'язку та взаємозалежності: «...адже за умовах великого об'єму фінансових ресурсів і за відсутності можливостей виробничого, організаційного та маркетингового потенціалу, а

також відсутності можливості ефективного використання кадрових ресурсів, фінансовий потенціал не може бути ефективно реалізований, оскільки підприємство не може використовувати наявні фінансові ресурси для досягнення визначених цілей. Це свідчить про те, що всі складові економічного потенціалу діють в системі і мають бути збалансованими, для забезпечення ефективної діяльності підприємства та належного рівня конкурентоспроможності» [4].

Проте в основі всіх видів потенціалу лежить саме фінансовий потенціал.

Розглянемо детальніше дане поняття, яке в літературних джерелах визначається дещо по-різному.

Блащак Б.Я. дає наступне визначення фінансового потенціалу: «...це відносини, що виникають на підприємстві з метою досягнення максимально можливого фінансового результату за умови: наявності достатнього рівня власного капіталу; рентабельності вкладеного капіталу; наявності ефективної системи управління фінансами, яка буде забезпечувати прозорість фінансового стану компанії» [2, с. 77].

За визначенням Куліша Г.П. і Чепки В.В. фінансовий потенціал: «...вид потенціалу, що забезпечує можливість трансформації ресурсного, виробничого, інноваційного, інвестиційного, маркетингового, організаційно-управлінського потенціалів у фінансові результати діяльності та використовується для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства» [21, с. 29].

Федонін О.С. Репіна І.М. Олексюк О.І. зазначають, що фінансовий потенціал: «...це обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, що ними воно може розпоряджатися для здійснення поточних і перспективних витрат» [43, с. 32]

Толпежніков Р. визначає фінансовий потенціал підприємства як сукупність власних і залучених фінансових ресурсів підприємства та можливості системи щодо їх ефективного управління для забезпечення операційної та інвестиційної діяльності і досягнення загальносистемних цілей [41].

Бова В.А., Хринюк О.С. зазначають, що: «...основою формування фінансового потенціалу підприємства, є фінансові ресурси, які з'являються на етапі створення підприємства. В то й же час фінансові ресурси не слід ототожнювати із грошовими коштами, адже вони є безпосередньо джерелами формування інших активів підприємства» [4].

Андрющенко І.Є., Потась С.Г. визначають наступним чином фінансовий потенціал: «...складова частина економічного потенціалу, яка визначає подальші фінансові можливості організації; сукупність усіх наявних фінансових ресурсів підприємства та методів їх використання для забезпечення максимально можливого фінансового результату; можливості підприємства щодо залучення та ефективного управління фінансовими ресурсами; забезпечення досягнення тактичних і стратегічних цілей підприємства [1].

Ляхович Л.А. під фінансовим потенціалом підприємства розуміє: «...сукупність наявних у нього фінансових ресурсів, а також можливостей з їхнього формування та ефективного управління, які, з одного боку, забезпечують здатність суб'єкта господарювання використовувати ці фінансові ресурси, а з іншого – його спроможність вирішувати завдання оперативного, тактичного та стратегічного характеру, а отже, досягати цілей (довгострокових, короткострокових) в умовах нестабільності зовнішнього середовища, що в сукупності забезпечить підприємству стійке функціонування і розвиток» [22, с. 93].

В цілому, узагальнивши дані визначення, можна зробити висновок, що розрізняють два основних підходи до визначення фінансового потенціалу – результативний та ресурсний.

На нашу думку, необхідно комплексно розглядати поняття фінансового потенціалу, тобто фінансовий потенціал підприємства – це наявні фінансові ресурси та можливості залучення додаткових фінансових ресурсів, якісне та ефективне управління ними з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та формування стабільного фінансового стану.

Таким чином, фінансовий потенціал є більш ширшим поняттям, аніж фінансові ресурси (адже не тільки включає їх в себе), а й передбачає: підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства за рахунок ефективного використання фінансових ресурсів; мобілізацію наявних фінансових ресурсів для забезпечення можливостей та сталості функціонування виробничих та інших процесів на підприємстві.

Фінансовий потенціал виконує ряд функцій (рис. 1.2.)

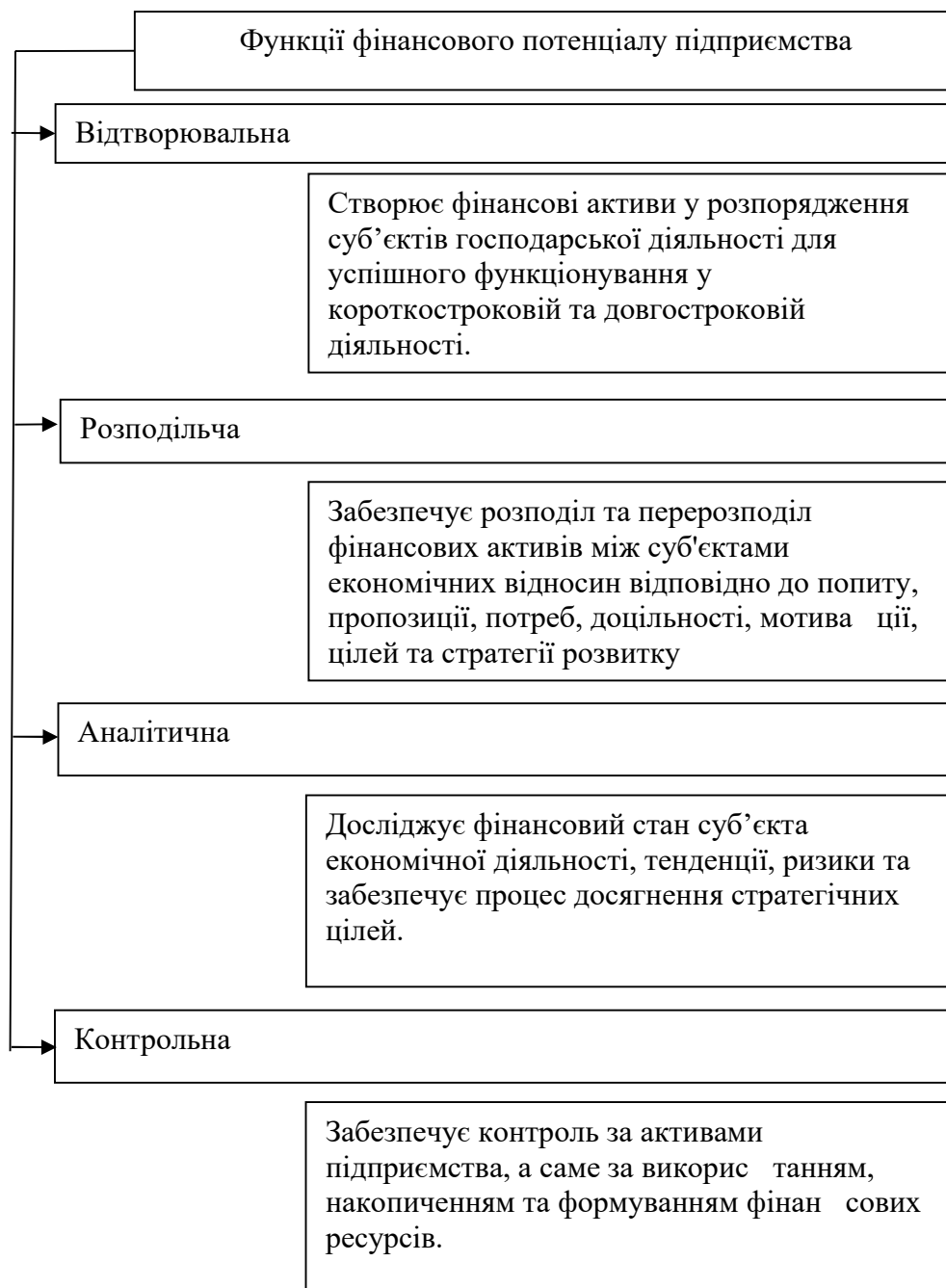

Рис. 1.2. Функції фінансового потенціалу підприємства (складено на основі [9, с.192])

Фінансовий потенціал, як і інші складові економічного потенціалу має такі риси:

- призначення (мета з якою формується потенціал);
- динамічність (здатність до змін у процесі розвитку суб'єкта господарювання);
- функціонування у системі;
- взаємодія з іншими видами потенціалу підприємства [4].

Також у процесі дослідження теоретичних основ фінансового потенціалу, з'ясовано класифікацію фінансового потенціалу. Так, Партин Г.О., Заdereцька Р.І., Граціян О.В. пропонують поділяти фінансовий потенціал на 3 види: високий, середній, низький: «...високий рівень фінансового потенціалу характеризують високі показники рентабельності, фінансовий стан стійкий, існують можливості залучення додаткового капіталу, ділова репутація знаходиться на високому рівні, середній - підприємство отримує прибуток, однак результати його господарської діяльності тісно корелюють із динамікою внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування, низький - підприємство фінансово нестабільне, існують загрози його платоспроможності, ділова репутація є незадовільною» [36].

В залежності від часового періоду, що вивчається: «...наявний фінансовий потенціал; перспективний фінансовий потенціал. В свою чергу фінансовий потенціал, який є в наявності, автори пропонують поділяти на використовуваний та невикористовуваний за ступенем його використання, а невикористовуваний фінансовий потенціал, який є в наявності, – на резервний і той, що не приносить користі – в залежності від характеру причин невикористання» [31, с. 106].

Отже, фінансовий потенціал відіграє ключову роль у системі економічного потенціалу, адже приводить у рух усі види потенціалу – ринковий, трудовий, управлінський тощо. Для оцінки фінансового потенціалу необхідно систематично аналізувати його зміну за визначеними показниками.

1.2. Методичні підходи до оцінки фінансового потенціалу розвитку підприємства

Управління фінансовим потенціалом підприємства багато в чому залежить від наявної інформаційної бази, яка включає результати оцінки фінансових ресурсів, фінансового стану, фінансових результатів діяльності підприємства.

Методичні підходи до аналізу фінансового потенціалу підприємства мають на меті "означити його змістовне наповнення та, спираючись на систему оцінних підходів, методів, показників, проаналізувати склад і динаміку змін його якісних та кількісних параметрів" [44, с. 102]. З огляду на складність досліджуваного поняття та різноманітність підходів до оцінки фінансового потенціалу вважаємо за необхідне їх систематизувати (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні методичні підходи до аналізу фінансового потенціалу підприємства

Підхід	Характеристика
1	2
Результативний	Дослідження фінансових результатів діяльності підприємства та віддачі використовуваних ресурсів
Ресурсний	Оцінка обсягів, структури, динаміки та джерел формування фінансових ресурсів підприємства
Порівняльний	Полягає в аналітичному дослідженні ФП одного підприємства у порівнянні з іншим
Факторний	Передбачає дослідження системи факторів, що кількісно чи якісно чинять вплив на ФПП
Експертно-бальний	Передбачає визначення рівня фінансового потенціалу на основі експертних оцінок
Рейтинговий	Передбачає складання рейтингу підприємств за кількісно-якісними показниками фінансового потенціалу
Ринковий	Основа на наявній інформації про ринкові угоди з аналогічними об'єктами. Передбачає застосування методів: ринку капіталу; угод; галузевих коефіцієнтів
Коефіцієнтний	Передбачає оцінювання фінансового потенціалу на основі обчислення системи коефіцієнтів, які характеризують різні аспекти фінансового стану підприємства

Продовження табл. 1.1

1	2
Дохідний	Полягає в прогнозуванні майбутніх доходів від використання об'єкта на один або декілька років з наступним перетворенням доходів на поточну вартість об'єкта. Передбачає застосування методів капіталізації та дисконтованих грошових потоків
Витратний	Оснований на фінансовій оцінці майнового й організаційного комплексу під приємства шляхом обліку всіх витрат, які необхідні для його заміщення на певну дату. Передбачає застосування методологічних прийомів, як-от метод чистих активів, ліквідаційної вартості
Інтегральний	Передбачає розрахунок інтегрального показника, оснований на аналізі сукупності часткових показників фінансової діяльності підприємства. Застосовуються методи комплексного аналізу (метод системного аналізу, аналізу ієрархій, дезагрегації)

Складено автором на основі [16, с. 108; 17; 31, с. 106]

Класичними підходами до оцінки фінансового потенціалу є ресурсний, результативний та коефіцієнтний. Результативний підхід не дає змоги встановити причини погіршення використання фінансового потенціалу, адже має справу лише з результатами, при цьому у двох підприємств з однаковим фінансовим потенціалом можуть бути різні фінансові результати внаслідок різної ефективності використання потенціалу.

Ресурсний підхід до оцінки фінансового потенціалу один із найбільш поширених у науковій літературі. Він передбачає оцінку наявних фінансових ресурсів у розрізі власних, залучених та позикових, а також ефективність використання даних видів фінансових ресурсів: капіталомісткість, капіталовіддачу, тривалість обороту капіталу, рентабельність капіталу, рентабельність власного капіталу [17]. Головним обмеженням ресурсного підходу є неможливість проведення оцінки відповідності фінансового потенціалу підприємства з параметрами, які визначають його ефективну реалізацію.

Застосування коефіцієнтного підходу є нескладним, проте не дає змоги отримати загальну оцінку фінансового потенціалу. Традиційно аналіз фінансового стану проводять за комплексом показників ліквідності,

платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності. Безперечно всі ці показники впливають на фінансовий потенціал підприємства: «...проте, в першу чергу, потрібно аналізувати показники фінансового стану, пов'язані із використанням фінансових ресурсів, що демонструють показники фінансової стійкості підприємства. Фінансову стійкість характеризують показники фінансової автономії, залежності, левериджу та самофінансування» [17].

Вартісний підхід являє собою нову ідеологію оцінювання фінансового потенціалу, яка виходить зі здатності фінансових ресурсів трансформуватися в процесі виробництва в додану вартість, що водночас зумовлює й складність використання вказаного підходу в умовах обмеженого доступу до інформації. Той самий недолік мають доходний, витратний і ринковий підходи, які є трудомісткими, потребують ґрунтовного опрацювання великих масивів інформації та проведення значної кількості попередніх розрахунків. Експертний підхід є нескладним у використанні, однак має високий рівень суб'єктивізму при проведенні оцінювання.

До переваг порівняльного підходу належать простота застосування, статистична аргументованість та надійність результатів; серед його недоліків слід вказати статичність одержаних результатів, неможливість оцінити ступінь ефективності процесу адаптації підприємств до змінних умов зовнішнього середовища.

Дуже поширеними в сучасних умовах є інтегральні методики оцінювання фінансового потенціалу, до переваг яких слід віднести простоту розрахунку, можливість однозначної інтерпретації результатів, виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансового потенціалу на основі встановлення слабких місць. Саме таку методику комплексного оцінювання фінансового потенціалу, яка передбачає розрахунок інтегрального показника за кожною визначеною функціональною складовою й загального інтегрального показника, пропонують Богма О., Камінський С., Гутник П. [5, с. 40]. Систему показників оцінювання рівня фінансового потенціалу підприємства відображає рис. 1.3.

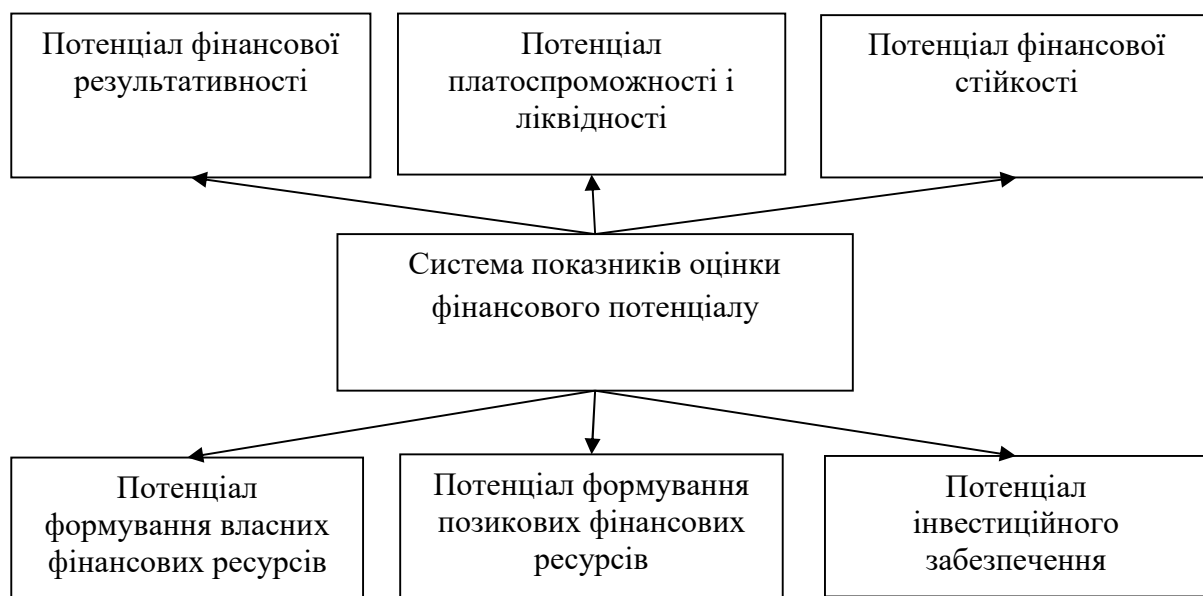

Рис. 1.3. Система показників оцінки фінансового потенціалу (складено автором на основі [5, с. 42])

Конкретні показники для оцінки даних напрямів оцінки та методику їх розрахунку відображає дод. А.

Для досягнення мети управління фінансовим потенціалом значну увагу необхідно приділити чинникам впливу на його формування, використання і розвиток, оскільки їхня дія може мати як позитивні, так і негативні наслідки для підприємства.

Динаміка аналітичних показників оцінки фінансового потенціалу піддається впливу ряду чинників, які поділяють на дві групи:

1) зовнішні, які не піддаються або частково піддаються управлінському впливу, оскільки зумовлені характеристиками зовнішнього середовища підприємства (економічні, техніко-технологічні, політичні, соціальні тощо; конкуренти, постачальники, партнери, споживачі, контактні аудиторії та ін.). Наприклад нормативно-правове забезпечення, фінансова та податкова політика, кон'юнктура ринку, наявність і доступність ресурсів, специфіка галузі, ринку чи конкретного його сегменту та ін.;

2) внутрішні, які піддаються управлінському впливу, оскільки зумовлені характеристиками внутрішнього середовища підприємства (фінансові,

економічні, організаційні, психологічні, соціальні тощо). Наприклад: наявність і структура капіталу підприємства, специфіка фінансової і господарської діяльності суб'єкта управління, рівень фінансової стійкості, обсяги дебіторської та кредиторської заборгованостей, обсяг і структура витрат, інформаційне забезпечення, кваліфікація управлінського персоналу та якість управлінських рішень та ін. [22, с. 94].

Схематично етапи оцінювання фінансового потенціалу підприємства виглядають наступним чином (рис. 1.4).

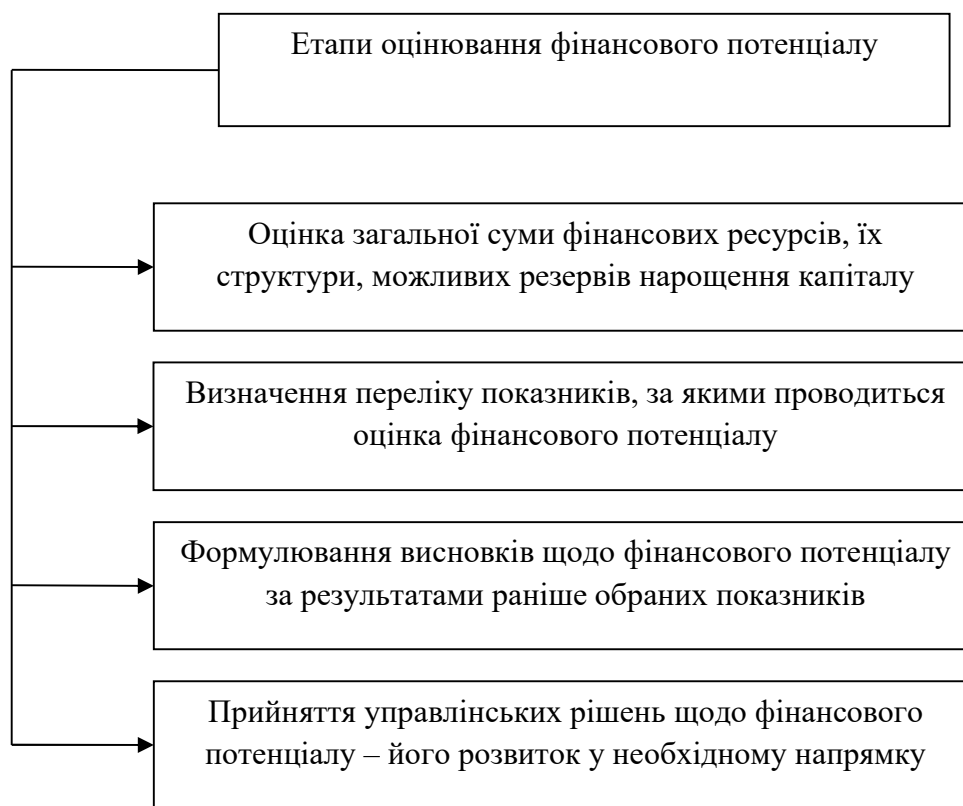

Рис. 1.4. Етапи оцінювання фінансового потенціалу підприємства [36]

Таким чином, класична схема проведення фінансового аналізу цілком прийнятна для оцінки фінансового потенціалу та передбачає розрахунок і оцінку на основі зібраної інформаційної бази обраних показників, динаміка яких дає можливість зробити висновок про його рівень та зміну.

Отже, фінансовий потенціал підприємства – це наявні фінансові ресурси та можливості залучення додаткових фінансових ресурсів, якісне та ефективне

управління ними з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та формування стабільного фінансового стану. З метою ефективного управління фінансовим потенціалом розвитку підприємства його класифікують на окремі види, зокрема на: поточний та перспективний; високий, середній та низький.

Оцінка фінансового потенціалу відіграє важливу роль, адже сприяє підвищенню її рівня. Перш за все, її проводять шляхом оцінки складу, динаміки, структури, ефективності використання капіталу в розрізі власних ат позикових ресурсів. Також розрізняють підходи, засновані на оцінці показників фінансового стану, які з різних позицій відображають ефективність діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФІЛІЇ «БЕРЕГОМЕТСЬКЕ ЛМГ» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ» ЗА 2018 - 2022 РОКИ

2.1. Оцінка фінансового потенціалу за ресурсним підходом

Філія «Берегометське лісомисливське господарство» державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» (далі Філія «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України») є відокремленим підрозділом державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України», яке було утворене Наказом Державного агентства лісових ресурсів від 26.10.2022 № 804 «Про утворення Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» шляхом злиття спеціалізованих державних лісогосподарських підприємств, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів. Надалі планується, що ДСГП «Ліси України» буде перетворене в акціонерне товариство, в якому державі належатиме 100 відсотків акцій. ДП «Ліси України» складається з центрального апарату, 10 регіональних офісів з 148 філіями, до складу яких входить 1451 лісництво. Підприємство не фінансується з державного бюджету, самостійно забезпечуючи господарську діяльність. Філія не має статусу юридичної особи, проте діє від імені підприємства та в його інтересах, має окремий баланс, печатку зі своїм найменуванням та повним найменуванням підприємства.

Відповідно до Положення Філія створена з метою ведення лісового господарства, охорони, захисту, раціонального використання та відтворення лісів; ведення мисливського господарства, як спеціалізований підрозділ для ведення мисливського господарства; охорони, відтворення та раціонального використання державного мисливського фонду на території мисливських угідь, наданих у користування підприємству; одержання прибутку від комерційної

діяльності; забезпечення потреб держави або територіальних громад на промисловій чи комерційній основі.

Предметом діяльності Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» є:

- 1) забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, шкідників і хвороб, пошкодження внаслідок різних видів шкідливого впливу;
- 2) підвищення продуктивності лісових насаджень, їх відтворення та, посилення корисних властивостей, підвищення родючості ґрунтів; вживання інших заходів відповідно до чинного законодавства;
- 3) дотримання правил і норм використання лісових ресурсів;
- 4) організація та виробництво промислової продукції переробки деревини і лісохімії;
- 5) вжиття заходів у порядку та в межах визначених законодавством щодо запобігання злочинам і адміністративним правопорушенням у сфері мисливського та лісового господарства, а також використання лісових ресурсів і мисливських тварин;
- 6) лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві, лісозаготівля;
- 7) ведення первинного обліку лісів;
- 8) забезпечення охорони унікальних та типових природних комплексів і об'єктів, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослинного і тваринного світу, рослинних угруповань, сприяння формуванню екологічної мережі відповідно до природоохоронного законодавства.

Ресурсний підхід до оцінки фінансового потенціалу в науковій літературі є найбільш поширеним. За даним підходом фінансовий потенціал аналізують шляхом оцінки фінансових ресурсів, що є у наявності суб'єкта господарювання, їх динаміки, структури. Такий аналіз проводять у розрізі власних та позикових фінансових ресурсів, оцінюючи в тому числі стан та ефективність використання фінансових ресурсів.

Оцінка наявності фінансових ресурсів проводиться за даними Балансу шляхом порівняння суми капіталу на початок та кінець періоду. Позитивна

різниця, яка характеризує збільшення фінансових ресурсів, свідчить про нарощення фінансового потенціалу. При цьому позитивним є збільшення накопиченого капіталу, наприклад, нерозподіленого прибутку, збільшення якого відбувається в результаті зростання чистого прибутку, тобто ефективності функціонування суб'єкта господарювання. Фінансові ресурси суб'єкта господарювання - це грошові кошти, мобілізовані підприємством з різних джерел (внутрішніх та зовнішніх) для здійснення фінансово-господарської діяльності.

Відповідно до Положення про філію «Берегометське лісомисливське господарство» державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» джерелами формування майна Філії є:

- грошові кошти та майно, яким ДСГП «Ліси України» наділило Філію;
- грошові кошти, отримані Філією в результаті здійснення її діяльності;
- майно, придбане Філією в процесі її діяльності, а також безкоштовно передане Філії юридичними та фізичними особами;
- інші джерела, не заборонені законодавством.

Проаналізуємо динаміку капіталу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України», обчислену за даними дод. Б.1-Б.3, на основі даних табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка складу фінансових ресурсів Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за 2021-2023 роки

тис.грн.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення +,-	
				2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6
Капітал, в т.ч.:	61917	64278	77892	2361	13614
Власний капітал	34888	37775	35719	2887	-2056
- зареєстрований капітал	1266	1266	1266	0	0
- додатковий капітал	33402	7946	34453	-25456	26507
- нерозподілений прибуток	220	28563	0	28343	-28563

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	27029	26503	42173	-526	15670
- короткострокові кредити	1304	-	-	-1304	-
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	7629	1882	13734	-5747	11852
- кредиторська заборгованість за розрахунками	15643	11038	17420	-4605	6382
- поточні забезпечення	2166	13403	10691	11237	-2712
- інші поточні зобов'язання	287	180	328	-107	148

Філія «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» фінансується за рахунок власного та позикового капіталу, а саме його короткострокової частини, адже довгострокові зобов'язання відсутні. Загальна сума капіталу становила у 2023 році 77892 тис.грн., що на 13614 тис.грн. більше значення 2022 року. Збільшилась сума капіталу і протягом 2021-2022 років, таке збільшення склало 2361 тис.грн. Тобто фінансовий потенціал суб'єкта господарювання зростає щороку протягом досліджуваного періоду.

Якщо у 2022 році сума капіталу збільшилась за рахунок власного капіталу на 2887 тис.грн., а саме за рахунок нерозподіленого прибутку, який значно зріс порівняно з 2021 роком, то у 2023 році загальна сума капіталу збільшилась за рахунок збільшення позикового капіталу, а саме поточних зобов'язань. Зросли такі їх складові: кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на 11852 тис.грн.; кредиторська заборгованість за розрахунками на 6382 тис.грн.; інші поточні зобов'язання на 148 тис.грн.

У 2023 році відбулась негативна зміна щодо обсягів власних фінансових ресурсів. Це зумовлено переважно зменшенням нерозподіленого прибутку, який не відображався у 2023 році, що пов'язано із перетворенням юридичної особи ДП «Берегометське ЛМГ» у Філію «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України». Відповідно поряд із зменшенням нерозподіленого прибутку зріс додатковий капітал підприємства.

Оцінка структури фінансових ресурсів, в тому числі власних і позикових, Філія «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка структури фінансових ресурсів Філії «Берегометське ЛМГ»
ДСГП «Ліси України» у 2021-2023 роках

%

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення +,-	
				2022/ 2021	2023/ 2022
Капітал, в т.ч.:	100,0	100,0	100,0	-	-
Власний капітал	56,35	58,77	45,86	2,42	-12,91
- зареєстрований капітал	3,63	3,35	3,54	-0,28	0,19
- додатковий капітал	95,74	21,04	96,46	-74,7	75,42
- нерозподілений прибуток	0,63	75,61	0,00	74,98	-75,61
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	43,65	41,23	54,14	-2,42	12,91
- короткострокові кредити	4,82	-	-	-4,82	0
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	28,23	7,10	32,57	-21,13	25,47
- кредиторська заборгованість за розрахунками	57,87	41,65	41,31	-16,22	-0,34
- поточні забезпечення	8,01	50,57	25,35	42,56	-25,22
- інші поточні зобов'язання	1,06	0,68	0,78	-0,38	0,1

Найбільшу питому вагу у структурі капіталу займають власні фінансові ресурси, але лише у 2021 та 2022 роках, коли Філія була окремою юридичною особою. Показник становив відповідно 56,35% та 58,77%. Проте негативним є зменшення частки власного капіталу у 2023 році до рівня 45,86%.

Незмінною за величиною власного капіталу є зареєстрований капітал, його частка дещо коливається від 3,63% у 2021 році до 3,54% у 2023 році. У 2021 та 2023 році переважно власний капітал формується за рахунок додаткового капіталу, а у 2022 році в структурі власних фінансових ресурсів переважав нерозподілений прибуток.

Поточні зобов'язання становлять меншу частку порівняно з власним капіталом у 2021 та 2022 році – 43,65% та 41,23% відповідно, у 2023 році показник зріс до 54,14%, тобто позиковий капітал перевищує власний.

Кредитними ресурсами Філія користувалась лише у 2021 році, їх частка становила 4,82%. У структурі позикового капіталу переважає кредиторська заборгованість за розрахунками (показник становив від 41 до 57% протягом 2021-2023 років), значною (у 2022 році) є питома вага поточних забезпечень. Як джерело фінансування Філія активно підприємство використовує кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги.

Ефективність та інтенсивність використання фінансових ресурсів Філії «Берегометське ЛМГ» державного підприємства «Ліси України» відображає аналітична табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка показників оборотності та ефективності використання фінансових ресурсів Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за 2021-2023 роки

Показник	Роки			Відхилення (+,-)	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Тривалість обороту капіталу, дні	119	102	121	-17	19
Капіталовіддача	3,020	3,531	2,979	0,511	-0,553
Капіталомісткість	0,331	0,283	0,336	-0,048	0,053
Рентабельність капіталу, %	1,91	15,33	22,30	13,42	6,97

Тривалість обороту капіталу у 2023 році зросла, що характеризує уповільнення оборотності капіталу із 119 днів у 2021 році, 102 днів у 2022 році до 121 днів у 2023 році. Така негативна динаміка означає, що дохід від реалізації продукції зростав повільніше, ніж сума капіталу. сума доходу на 1 грн. капіталу склала 2 грн. 98 коп., зросла тривалість обороту капіталу із 102 днів до 121 дня у 2023 році порівняно із 2022 роком. Як результат сума доходу на 1 грн. капіталу склала 2 грн. 98 коп., тоді як у 2022 році показник становив 3

грн. 53 коп.

Інша ситуація із співвідношенням прибутку та капіталу. Попри збільшення значне капіталу у 2023 році чистий прибуток випередив показник його росту, саме тому рентабельність у 2023 році рентабельність капіталу становила 22,30%, що на 6,97% більше значення попереднього року та є достатньо високим показником.

Базою здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та основою нарощення фінансового потенціалу є саме власні фінансові ресурси, тому аналіз їх віддачі також посідає важливе значення при дослідженні фінансового потенціалу.

Відповідні показники, визначені на основі дод. Б.1-Б.3, В.1-В.3, відображає табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка показників оборотності та ефективності використання власних фінансових ресурсів Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за 2021-2023 роки

Показник	Роки			Відхилення (+,-)	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Тривалість обороту власного капіталу, дні	69	59	55	-10	-4
Віддача власного капіталу	5,239	6,133	6,496	0,894	0,362
Коефіцієнт завантаження власного капіталу	0,191	0,163	0,154	-0,028	-0,009
Рентабельність власного капіталу, %	3,32	26,62	48,64	23,30	22,01

Тривалість обороту власного капіталу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» зменшувалась щороку, що демонструє позитивну зміну – прискорення оборотності власних фінансових ресурсів. Тривалість обороту власного капіталу у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилась на 10 днів (із 69 днів до 59 днів), а у 2023 році порівняно з 2022 роком на 4 дні (із 59 днів до 55 днів).

Відповідно дану позитивну динаміку підтверджує збільшення віддачі власного капіталу – якщо у 2021 році на 1 грн. власних фінансових ресурсів припадає 5,24 грн. виручки від реалізації продукції, то у 2022 році 6,133 грн., а у 2023 році вже 6,50 такого доходу. Тобто показник зріс у 2022 році порівняно з 2021 роком на 0,894, а у 2023 році порівняно з 2022 роком на 0,362.

Така позитивна динаміка показників стану власних фінансових ресурсів зумовлена, перш за все, збільшенням виручки від реалізації продукції, а аткож у 2023 році в незначній мірі зменшенням суми власного капіталу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України».

На значну величину зростає протягом періоду дослідження рентабельність власного капіталу, що є позитивним, адже також відбувається через зростання результативного показника – чистого прибутку суб'єкта господарювання. Так, рентабельність власного капіталу становила у 2021 році 3,32%, що є достатньо низьким показником, проте у 2022 році показник зріс до 26,62%, а у 2023 році до 48,64%. Зростання за 2021-2022 роки становило 23,30%, а у 2023 році порівняно з 2022 роком на 22,01%.

Отже, Філія «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» фінансується за рахунок власного капіталу та поточних зобов'язань, які становлять переважну частину фінансових ресурсів Філії саме у 2023 році. Довгострокового позикового капіталу та кредитів Філія не використовувала протягом періоду дослідження.

Власний капітал формується переважно за рахунок додаткового капіталу (2021 та 2023 рік) або нерозподіленого прибутку (2022 рік). У складі поточних зобов'язань важко виокремити домінуючо стабільне джерело їх формування – в різні періоди переважає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; кредиторська заборгованість за розрахунками; поточні забезпечення. Єдине, що можна відзначити, відсутність вагомої ролі кредитних ресурсів або повна їх відсутність. У 2023 році порівняно з 2022 роком показники стану та ефективності фінансових ресурсів мають позитивну динаміку. Показники оцінки власних фінансових ресурсів позитивно змінювались щороку.

2.2. Динаміка показників фінансового потенціалу філії за результативним та коефіцієнтним підходами

Результативний підхід до оцінки фінансового потенціалу передбачає аналіз показників ефективності господарювання у формі чистого прибутку та відносних показників прибутковості (рентабельності).

Прибуток має важливе значення для діяльності підприємства, адже позитивний фінансовий результат є сигналом для інвесторів про доцільність інвестування коштів, підвищує рівень кредитоспроможності підприємства для отримання прибутку, сприяє розв'язанню виробничих та соціальних проблем.

Таким чином, прибуток є одним із основних показників, який виконує саме репрезентативну функцію та дає можливість нарощувати фінансовий потенціал за рахунок різних джерел – як власних, так і позикових, зацікавлюючи інвесторів та зменшуючи рівень фінансового ризику для кредиторів.

Формування прибутку Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» відповідно до Звіту про фінансові результати (дод. В.1-В.3) демонструють дані табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Формування прибутку Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України»
за 2021-2023 роки

тис.грн.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	173394	222822	232013	49428	9191
Собівартість реалізації продукції	145364	187631	190483	42267	2852
Валовий прибуток	28030	35191	41530	7161	6339

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6
Інші операційні доходи	1532	2607	752	1075	-1855
Адміністративні витрати	8681	12273	17152	3592	4879
Витрати на збут	16220	5361	4332	-10859	-1029
Інші операційні витрати	2639	7928	5102	5289	-2826
Фінансовий результат від операційної діяльності	2022	12236	15695	10214	3459
Інші фінансові доходи	-	217	-	217	-217
Інші доходи	-	-	1682	-	1682
Фінансові витрати	180	32	-	-148	-32
Фінансовий результат до оподаткування	1842	12421	17373	10579	4952
Податок на прибуток	744	2749	-	2005	-2749
Чистий прибуток	1098	9672	17373	8574	7701

Фінансовий результат від реалізації продукції, робіт, послуг має назву валового прибутку, динаміка якого має однозначну позитивну динаміку – збільшення: протягом 2021-2022 років показник зріс на 7161 тис.грн., за 2022-2023 роки на 6339 тис.грн. Така динаміка зумовлена перевищенням темпів росту виручки над собівартістю продукції.

Збільшення фінансового результату від операційної діяльності теж має позитивну зміну – у 2022 році він становив 12236 тис.грн., що на 10214 тис.грн. більше значення 2021 року, на що значно вплинуло збільшення валового прибутку, зменшення витрат на збут, збільшення інших операційних доходів. Операційний прибуток у 2023 році порівняно з 2022 роком зріс на 3459 тис.грн., за рахунок збільшення валового прибутку, зменшення витрат на збут, зменшення інших операційних витрат.

Збільшення фінансового результату до оподаткування на 10579 тис.грн. у 2022 році, до рівня 12421 тис.грн. проти значення у 2021 році 1842 тис.грн. відбулось за рахунок значного збільшення операційного прибутку у 2022 році, а також збільшення інших фінансових доходів та зменшення фінансових витрат.

У 2023 році порівняно з 2022 роком збільшилась сума фінансового результату до оподаткування на 4952 тис.грн. – за рахунок операційного прибутку та збільшення інших доходів. Збільшення фінансового результату до оподаткування спричинило збільшення податку на прибуток та чистого прибутку у 2022 році. Відповідно у 2023 році через реорганізацію податок на прибуток не сплачувався, адже платником виступило ДП «Ліси України». Тому чистий прибуток повністю співпадає з фінансовим результатом до оподаткування. Чистий прибуток Філії становив у 2021 році 1098 тис.грн., у 2022 році 9672 тис.грн., у 2023 році 17373 тис.грн. Збільшення чистого прибутку у 2022 році склало 8574 тис.грн., а у 2023 році 7701 тис.грн.

Показники рентабельності Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» наведені у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка показників рентабельності Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за 2021-2023 роки

%

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022/2021	2023/2022
Рентабельність реалізації за валовим прибутком	16,17	15,79	17,90	-0,37	2,11
Рентабельність операційної діяльності	1,17	5,74	7,23	4,57	1,49
Рентабельність оборотних активів	5,45	43,82	47,84	38,37	4,02
Рентабельність необоротних активів	2,95	23,57	41,78	20,63	18,21

На Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» показники рентабельності зросли щороку, що зумовлене постійним збільшенням прибутку.

Ключовими показниками для оцінки фінансового потенціалу за коефіцієнтним методом є показники фінансової стійкості, які характеризують співвідношення між власними та позиковими коштами суб'єкта господарювання та також багато в чому визначають можливість і доцільність

залучення капіталу з різних джерел.

Розпочнемо із оцінки типу фінансової стійкості, який визначає достатність власних джерел для формування запасів.

Оцінка типу фінансової стійкості Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» наведена у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Оцінка типу фінансової стійкості Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» у 2021-2023 роках

тис. грн.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Власний капітал	34888	37775	35719
Необоротні активи	41096	40958	41578
Власні оборотні кошти	-6208	-3183	-5859
Запаси	15225	18869	13742
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	-21433	-22052	-19601
Довгострокові зобов'язання	0	0	0
Разом власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань	-6208	-3183	-5859
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових кредитів для формування запасів	-21433	-22052	-19601
Короткострокові кредити та позики	27029	26503	42173
Разом основних джерел формування запасів	20821	23320	36314
Надлишок (+), нестача (-) основних джерел формування запасів	5596	4451	22572
Тип стійкості	Нестійкий	Нестійкий	Нестійкий

Отже, виходячи з даних таблиці, видно, що фінансовий стан Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» нестійкий, тобто потреба у запасах покривається за рахунок власних оборотних коштів та усіх зобов'язань, що є ризиковим для підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що нарощувати фінансовий потенціал варто, в першу чергу, за рахунок власних джерел, щоб сформувати хоча б мінімальну суму власних оборотних коштів, які наразі повністю

фінансуються за рахунок позикових джерел формування активів.

Коефіцієнтний аналіз фінансового потенціалу передбачає оцінку, крім показників фінансової стійкості, також показників ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості.

Оцінка фінансового потенціалу фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та ділової активності Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» наведена у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка фінансового потенціалу фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та ділової активності Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за 2021-2023 роках

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,770	0,880	0,861	0,110	-0,019
Коефіцієнт критичної оцінки	0,174	0,145	0,502	-0,029	0,357
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,047	0,036	0,067	-0,011	0,031
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,145	0,219	0,582	0,074	0,363
Коефіцієнт автономії	0,563	0,588	0,459	0,024	-0,129
Коефіцієнт фінансової залежності	0,437	0,412	0,541	-0,024	0,129
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,291	1,425	0,847	0,135	-0,578
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,775	0,702	1,181	-0,073	0,479
Кількість оборотів дебіторської заборгованості, рази	41	71	13	30	-58
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, дні	9	5	28	-4	23
Коефіцієнт оборотності запасів, рази	12	13	17	1	4
Тривалість обороту запасів, дні	31	28	21	-3	-6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, рази	7	9	6	2	-3
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, дні	49	42	65	-7	23
Тривалість операційного циклу, дні	39	33	50	-7	17
Тривалість фінансового циклу, дні	-10	-10	-16	0	-6

Отже, коефіцієнт поточної ліквідності має нормативне значення 1-1,5,

проте фактичний показник менше нормативу, тобто є нестача оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Менше свого нормативного значення 0,7-0,8 і коефіцієнт проміжної ліквідності. Також нижчий за норматив і рівень абсолютної ліквідності (норматив становить 0,2-0,3), його фактичне значення – 0,047, 0,036 та 0,067 відповідно у 2021 році, 2022 році та 2023 році. Це свідчить про недостатність грошових коштів порівняно з терміновими зобов'язаннями.

Таким чином, показники ліквідності менші за оптимальні значення, що визначає невисокий рівень платоспроможності. Позитивними є зміни показника співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, проте рівень боргів перед кредиторами практично вдвічі вищий за рівень дебіторської заборгованості, що вказує на низький рівень платоспроможності.

Показники фінансової стійкості відповідають нормативному значенню лише у 2021 та 2022 роках, а саме коефіцієнт автономії більше 0,5, коефіцієнт залежності менше 0,5, коефіцієнт фінансового левериджу менше 1, а коефіцієнт фінансової стабільності більше 1.

У 2023 році Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» переважно фінансувалося за рахунок позикового капіталу, адже показник фінансової незалежності становить 0,459, а залежності 0,541. Про залежність Філії від зовнішніх джерел фінансування свідчить і значення коефіцієнтів самофінансування та фінансового ризику. Іншою була ситуація на ДП «Берегометське ЛМГ» у 2021-2022 роках, тобто фінансування переважно за рахунок власних джерел.

У 2023 році зросла тривалість операційного циклу, що демонструє негативну зміну, яка відбулась через уповільнення оборотності дебіторської заборгованості через зростання дебіторської заборгованості по розрахунках із внутрішніх розрахунків. Через значну тривалість кредиторської заборгованості фінансовий цикл має від'ємне значення.

Говорячи про оцінку фінансового потенціалу ліквідності, необхідно провести оцінку ліквідності балансу (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Динаміка ліквідності балансу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за 2021-2023 роки

тис.грн.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022/2021	2023/2022
Активи					
A1 (грошові кошти, поточні фінансові інвестиції)	1273	962	2828	-311	1866
A2 (векселі одержані, поточна дебіторська заборгованість)	3418	2869	18328	-549	15459
A3 (запаси, інші оборотні активи)	16130	19489	15159	3359	-4330
A4 (необоротні активи)	41096	40958	41577	-138	619
Пасиви					
П1 (короткострокова кредиторська заборгованість)	25725	26503	42173	778	15670
П2 (короткострокові кредити, векселі видані)	1304	0	0	-1304	0
П3 (довгострокові зобов'язання)	0	0	0	0	0
П4 (власний капітал)	34888	37775	35719	2887	-2056
Пасиви					
A1-П1	-24452	-25541	-39345	-1089	-13804
A2-П2	2114	2869	18328	755	15459
A3-П3	16130	19489	15159	3359	-4330
A4-П4	6208	3183	5858	-3025	2675

Баланс Філії не є ліквідним, адже не виконуються дві умови ліквідності: нестача абсолютноліквідних активів для погашення найнагальніших зобов'язань (перша умова ліквідності) та нестачу власних коштів для фінансування оборотних активів (четверта умова ліквідності балансу). Виконуються наступні умови ліквідності: середньо ліквідні активи перевищують короткострокові зобов'язання (друга умова ліквідності балансу) та малоліквідні активи перевищують довгострокові зобов'язання (третя умова ліквідності балансу).

Отже, аналізуючи фінансовий потенціал Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за різними аспектами можна виокремити наступні проблемні аспекти:

- зміна структури капіталу у 2023 році на користь позикового капіталу, останній дещо переважає внутрішні джерела фінансування підприємства;
- від'ємне значення власних оборотних коштів – оборотні активи зовсім не фінансуються за рахунок власного капіталу, лише за рахунок короткострокового позикового капіталу; як гаслідок – нестійкий тип фінансової стійкості;
- низький рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.

Необхідно відмітити і позитивні аспекти діяльності, зокрема збільшення чистого прибутку, збільшення валового, операційного та чистого прибутку Філії.

Надалі необхідно працювати над нарощуванням прибутку та збільшення власних фінансових ресурсів, формування оптимального співвідношення розподілу прибутку між Філією та ДСГП «Ліси України».

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ НАРОЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ФІЛІЇ «БЕРЕГОМЕТСЬКЕ ЛМГ» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

3.1. Напрями покращення управління фінансовим потенціалом підприємства

Важливою складовою успішної діяльності підприємства є фінансовий потенціал. Саме він виступає підґрунтям створення й розвитку стійких конкурентних переваг підприємства на основі формування унікальних комбінацій ресурсів і високих компетенцій.

Головне завдання управління фінансовим потенціалом підприємства можна сформулювати як: оптимізація фінансових потоків з метою максимізації позитивного фінансового результату. Не останню роль для досягнення цього завдання відіграє правильно складений фінансовий план діяльності. Удосконалення фінансового потенціалу можливе досягнути через підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. Результатом є розвиток виробництва, інших сфер фінансово-господарської діяльності на основі зростання прибутку й активів, формування достатнього рівня платоспроможності, фінансової стійкості та кредитоспроможності.

Впровадження системи управління фінансовим потенціалом на підприємстві дає можливість досягти його фінансової рівноваги, оптимізувати структуру капіталу, збільшити обсяги операційної та інвестиційної діяльності, а отже, й максимізувати ринкову вартість економічного суб'єкта.

З огляду на це, вкрай важливим є формування системи управління фінансовим потенціалом на Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України», що дасть змогу нарощувати фінансові ресурси та збільшувати ефективність їх використання у процесі діяльності.

Управління фінансовим потенціалом підприємства: «...є процесом реалізації управлінських функцій, зокрема таких, як:

- фінансовий аналіз (розрахунок та оцінка показників, що характеризують фінансовий стан підприємства; оцінка вартості підприємства);
- цілевстановлення (формулювання мети та формування цілей управління фінансовим потенціалом підприємства, які відображають майбутній рівень об'єкта управління, якого передбачається досягти);
- планування (визначення ключових чинників впливу; формування стратегії й тактики управління фінансовим потенціалом; етапізація процесу управління фінансовим потенціалом підприємства тощо);
- прогнозування (прогнозування змін у зовнішньому фінансово-економічному середовищі; визначення перспектив розвитку фінансового потенціалу тощо);
- організація і фінансове регулювання (визначення і координація напрямків розподілу фінансових ресурсів; нормативно-правове, інформаційно-аналітичне, методичне забезпечення реалізації планових рішень; регламентація управлінських рішень, розподіл обов'язків і відповідальності, встановлення кваліфікаційних вимог, визначення взаємовідносин із підрозділами підприємства і його персоналом тощо);
- контроль (спостереження і перевірка відповідності досягнутого рівня фінансового потенціалу поставленим завданням з його управління, своєчасне коригування планів реалізації заходів для досягнення поставленої мети)» [22, с. 96].

Саме удосконалення даних аспектів управління дозволить збільшити фінансовий потенціал та максимізувати результати діяльності суб'єкта господарювання.

На нашу думку, шляхами підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» є:

- збільшення фінансового потенціалу за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків (збільшення виручки від реалізації

продукції; оптимізація рівня витрат з метоб їх зниження та ін).

- мобілізація внутрішніх резервів (сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу; проведення реструктуризації активів підприємства; перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства).

- оптимальний розподіл й перерозподілу фінансових ресурсів відповідно до потреб виробництва та розвитку суб'єкта господарювання;

- розробка й прийняття рішень по досягненню певного компромісу між вимогами прибутковості, надійності й ліквідності капіталу підприємств;

- проведення фінансового планування, що ґрунтується на новітніх досягненнях науки та з урахування практики;

- регулювання структурних перетворень у фінансовому потенціалі за рахунок реагування на швидкоплинні умови ведення господарської діяльності.

Важливу роль для підвищення фінансового потенціалу відіграють інструменти перспективного управління фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання, які підпорядковані реалізації цілей загального його розвитку в умовах істотних змін макроекономічних показників, нестабільних умов господарювання, системи державного регулювання ринкових процесів, кон'юнктури фінансового ринку.

Фінансова стратегія підприємства, згідно зі своєю стратегічною метою, забезпечує:

- формування й ефективне використання фінансового потенціалу;
- виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження на них фінансових ресурсів; відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;

- визначення головної загрози з боку конкурентів, правильний вибір напрямків фінансових дій і маневрування для досягнення вирішальної переваги над ними;

- створення та підготовку стратегічних фінансових резервів; — ранжування та поетапне досягнення цілей [21, с. 31].

Фінансова стратегія підприємства охоплює питання теорії і практики формування його фінансів, планування діяльності, вирішує завдання, що забезпечують фінансову стійкість господарюючого суб'єкта в конкурентних ринкових умовах.

На нашу думку, формування стратегії управління фінансовим потенціалом Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» повинно включати такі етапи:

1. Аналіз і виділення з загальної стратегії розвитку підприємства пріоритетних напрямків для формування стратегії управління фінансовим потенціалом. Плануючи надання додаткових послуг існує необхідність узгодження цих дій із можливостями та джерелами залучення фінансових ресурсів.

2. Розробка першочергових орієнтирів, в основі яких лежать наступні процедури: прогнозування і аналіз стану зовнішнього середовища, аналіз стану внутрішнього середовища підприємства, пошук та виявлення сильних та слабких сторін.

3. Адаптація до умов зовнішнього середовища. Наразі Філія функціонує у складних умовах воєнного стану, ситуація нестабільна і вимагає швидкого та оперативного реагування на всі виклики.

4. Визначення ключових напрямків щодо формування, накопичення, розподілу ресурсів, у тому числі аналіз можливостей додаткового залучення коштів.

5. Формування основних елементів стратегії управління фінансовим потенціалом, а саме: планування та контроль фінансових ресурсів, аналіз і оцінка фінансових ризиків, організаційно-правові аспекти функціонування суб'єкта господарювання. Виклики для Філії наразі пов'язані з тим, що відбулась реорганізація, у зв'язку із втратою статусу юридичної особи багато рішень приймається на рівні головного підприємства ДП «Ліси України».

6. Аналіз та контроль виконанням завдань управління фінансовим потенціалом.

В межах даних стратегічних завдань, варто виконувати тактичні дії, пов'язані із щоденною фінансовою роботою на підприємстві.

У змісті фінансового потенціалу, який часто розглядають як формування достатнього обсягу фінансових ресурсів та можливості їх додаткового залучення, для визначення ефективних заходів щодо його нарощування слід виділяти три основні складові компоненти. Це, перш за все, кредитна та інвестиційна, оскільки фінансові ресурси формуються саме за рахунок власних і позикових джерел в більшій мірі.

Однак, оскільки фінансовий потенціал насамперед є фактичними та перспективними можливостями підприємства з урахуванням раціонального та ефективного використання ресурсів, доцільно говорити і про структурну компоненту, яка відображає структурні зміни в заходах щодо підвищення його рівня.

Основні принципи управління цим елементом фінансового потенціалу полягають у наступному: основні напрямки розподілу прибутку, збільшення активів підприємства та раціоналізація їх структури, забезпечення ліквідності підприємства тощо.

Рішення щодо нарощування фінансового потенціалу підприємства у сучасних умовах господарювання мають бути орієнтовані на:

- реалізацію активної інноваційної політики;
- внесення структурних змін до фінансової діяльності;
- впровадження міжнародних стандартів управління ризиками;
- збалансоване управління діловою активністю, ризиком втрати фінансової стійкості; накопиченим обсягом фінансових ресурсів;
- максимізацію критеріїв оптимальності розвитку бізнесу;
- успішну реалізацію заходів реінжинірингу бізнес-процесів, що переводять організацію з поточного стану в бажане [24, с. 109].

З усіх напрямів формування фінансового потенціалу, на нашу думку, першу чергу, потрібно зосередитись на таких як політика залучення фінансових ресурсів, а також новизна та прогресивність техніки, структура технологічного

процесу.

Політика залучення фінансових ресурсів – один із найважливіших напрямів фінансового потенціалу. Нестача власних коштів – проблема для значної кількості підприємств України. Головними джерелами формування фінансових ресурсів є нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування. Проте необхідно аналізувати можливості залучення позикового капіталу, який багато в чому визначає можливості суб'єкта господарювання розвиватись.

Проте особливу увагу варто звернути на те, що технічний стан обладнання, його завантаження, новизна та прогресивність техніки, структура технологічного процесу, спеціалізація праці та цінова стратегія формують такий фактор позитивного впливу на фінансовий потенціал, як інноваційний розвиток підприємства.

Інновації сприяють підвищенню якості продукції, якнайповнішому задоволенню потреб споживачів та максимізації результативності фінансово-господарської діяльності. Крім того, впровадження інновацій дає ряд таких важливих переваг як: зниження завантаження обладнання; зменшення собівартості продукції, скорочення тривалості технологічного циклу; залучення інвесторів.

Отже, управління фінансовим потенціалом має виключно важливе значення для функціонування суб'єктів господарювання. Підвищення ефективності його реалізації можливе за рахунок формування чіткої стратегії його формування з урахуванням цілей розвитку підприємства.

Виключно важливе значення для нарощення фінансового потенціалу має не лише формування фінансових ресурсів з додаткових джерел, але й максимально ефективне використання вже сформованих, перспективним напрямом якого є впровадження інновацій у діяльність підприємства. Крім того, важливу роль відіграє ефективне планування та прогнозування, аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, оперативне реагування на мінливі умови господарювання та на потреби ринку.

3.2. Прогноз індикаторів фінансового потенціалу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України»

У процесі управління фінансовим потенціалом підприємства винятково важливого значення набуває процес його прогнозування, який дає можливість конкретизувати основні цілі розвитку підприємства та контролювати їх реалізацію. Таким чином, прогнозування сприяє найефективнішому використанню ресурсів через встановлення черговості досягнення окреслених цілей.

Прогнозування фінансового потенціалу є комплексним явищем та вирішує певні завдання:

- попередження можливих проблем та загроз, пошук можливостей розвитку підприємства;
- обґрунтування стратегії розвитку підприємства, цілей та завдань, проектування бажаного стану підприємства в майбутньому;
- обґрунтування заходів щодо розширення бази необхідних ресурсів підприємства, способів закупівлі необхідних ресурсів і термінів їх надходження, тобто планування ресурсів і способів їх використання з метою досягнення цілей фінансового потенціалу;
- організація виконання планів і контроль за даним процесом.

Планування фінансового потенціалу практично напряду визначає процес його організації. Це проявляється в узгодженій взаємодії та впорядкуванні процедур і елементів системи з метою досягнення поставлених цілей та виконання програми розвитку підприємства. Результатом такої організації є полегшення комунікації, зростання якості роботи і її ефективності, встановлення відповідальності.

Процес прогнозування фінансового потенціалу можна зосередити на трьох аспектах:

- прогнозування ресурсної бази підприємства (трудові, фінансові,

матеріальні);

- прогнозування фінансової ситуації (оцінка фінансової рівноваги);
- прогнозування фінансової політики [29, с. 142].

Прогнозування фінансових ресурсів Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» значно ускладнюється у зв'язку із тим, що відбулась реорганізація і до 2023 року існувала окрема юридична особа, а тепер головним є ДП «Ліси України» і власне ним приймаються основні рішення пов'язані із процесами залучення коштів та перерозподілу фінансових ресурсів. Філія перераховує частину зароблених коштів головному підприємству та, в свою чергу, підприємство теж наділяє Філію грошовими коштами та майном.

У теорії і практиці в процесі прогнозування фінансових показників досить часто використовують методологію екстраполяції, за якої висновки про значення прогнозних показників у майбутніх періодах робляться на основі вивчення їх динаміки у попередніх періодах. Необхідним елементом при цьому є побудова та аналіз так званого ряду динаміки, який класифікує значення показників у часі у розрізі окремих періодів та описує динаміку їх розвитку.

Прогнозні показники досить часто розраховуються як середнє значення відповідних показників у попередніх періодах. Середні величини обчислюються здебільшого за алгоритмом середньої арифметичної простої чи середньої арифметичної зваженої. Найпоширенішим у процесі прогнозування є метод визначення ковзної середньої, за використання якого прогнозні показники розраховуються як середні величини відповідних показників за n попередніх періодів (а не з використанням усіх значень аналізованого ряду динаміки). Кожні наступні прогнозні показники розраховуються на основі значень, одержаних в 3, 4, ... n попередніх періодах заміною значень найвіддаленіших періодів на нові [40, с. 109].

Для прогнозування фінансового потенціалу за ресурсним підходом використаємо метод ковзної середньої.

Спрогнозований обсяг фінансових ресурсів Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за вищезазначеним методом відображає табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозні показники складу фінансових ресурсів Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» на 2024-2025 роки

тис.грн.

Показники	2023 рік	2024 рік (прогноз)	2025 рік (прогноз)	Відхилення 2024 року до 2023 року
Капітал, в т.ч.:	77892	68029	70066	-9863
Власний капітал	35719	36127	36540	408
- зареєстрований капітал	1266	1266	1266	0
- додатковий капітал	34453	25267	22555	-9186
- нерозподілений прибуток	0	9594	12719	9594
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	42173	31902	33526	-10271
- короткострокові кредити	-	435	145	435
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	13734	7748	7788	-5986
- кредиторська заборгованість за розрахунками	17420	14700	14386	-2720
- поточні забезпечення	10691	8753	10949	-1938
- інші поточні зобов'язання	328	265	258	-63

Отже, враховуючи показники фінансово-господарської діяльності Філії за попередні три роки, спрогнозовано обсяг фінансових ресурсів на наступні два роки. Прогнозні показники демонструють зменшення загальної суми фінансових ресурсів, що дещо зменшує фінансовий потенціал, проте демонструє зміни в структурі джерел фінансування на користь власних фінансових ресурсів, на відміну від фактичної структури, яка демонструє залежність Філії від зовнішнього фінансування.

В більшій мірі, на нашу думку, ніж обсяг фінансових ресурсів, фінансовий потенціал характеризує ефективність їх використання. Спрогнозуємо за цим же методом показники стану та ефективності використання фінансових ресурсів (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Прогнозні показники ефективності використання фінансових ресурсів
Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» на 2024-2025 роки

Показники	2023 рік	2024 рік (прогноз)	2025 рік (прогноз)	Відхилення 2024 року до 2023 року
Тривалість обороту капіталу, дні	121	114	112	-7
Капіталовіддача	2,979	3,177	3,229	0,198
Капіталомісткість	0,336	0,317	0,312	-0,019
Рентабельність капіталу, %	22,30	13,18	16,94	-9,12

Прогнозні показники оборотності капіталу, що характеризують співвідношення між виручкою та сумою фінансових ресурсів вказують на позитивні зміни, які характеризують пришвидшення оборотності капіталу, зменшення тривалості одного обороту капіталу.

Деяко негативною є прогнозна зміна рентабельності, що зумовлено вкрай низьким значенням прибутку у 2021 році, що вплинуло на прогнозний показник.

Варто відмітити, що прогнозні показники завжди носять приблизний характер, і, на нашу думку, в даному випадку – це песимістичний характер розвитку подій, адже в межах реорганізації бачимо значне збільшення прибутку Філії у 2023 році порівняно з попередніми роками. При такій тенденції, показник прибутку зросте значно у 2024 році.

Впровадження інновацій – один із ключових напрямів нарощення фінансового потенціалу. Проте варто відмітити, що загалом лісове господарство є консервативною та ізольованою галуззю з обмеженою передачею знань, яка не може інвестувати достатньо в інноваційність.

Брак фінансових ресурсів можна розглядати як основну причину затримки розвитку лісового господарства. Стратегія в лісовому секторі повинна бути зосереджена на мобілізації знань, що веде до інновацій, і передбачає

певний рівень взаємодії з партнерами, який є творчим і трансформуючим. В довготривалій перспективі це має створити нові шляхи для інновацій у цьому секторі та для всього лісогосподарського комплексу. Інновації у лісопереробному комплексі несуть прогресивний характер і дозволяють досягти значних синергетичних ефектів. Динаміка розвитку деревообробної галузі знаходиться на одному з перших місць у світі через перехід до відновлюваних та біологічних джерел енергії.

Економічно ефективним та доцільним є виробництво інноваційних продуктів, які дозволяють дбати про навколишнє середовище та здоров'я людини. Питання введення нових виробничих потужностей, розвитку глибокої переробки лісу та розробки інноваційних продуктів з деревної сировини є одними з найпріоритетніших. Створення інноваційного продукту вимагає досить серйозних витрат, пов'язаних з інвестуванням у нові технології та наукові дослідження.

Головними драйверами зростання лісопромислового комплексу виступає розвиток інтернет-торгівлі та будівельної індустрії. Завдання інноваційних проектів модернізації полягає у підвищенні продуктивності та економічної успішності. Моделювання, імітація, оптимізація, цифровізація даних дозволяють моделювати лісові екосистеми на новому рівні складності [мен, 52].

Впровадження інновацій на ДП «Ліси України» реалізується і через цифровізацію роботи, що матиме позитивні наслідки для збільшення прозорості та контрольованості виробничих та бізнес-процесів. ДП «Ліси України» відмовляється від утримання кас у філіях та переходить на безготівковий розрахунок, що за підрахунками керівництва, дозволить підприємству заощадити мільйони гривень та реалізується шляхом закупівлі смартфонів [12].

Таким чином, Філія «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України», на нашу думку, наразі повинна розглядати можливості нарощення фінансового потенціалу через збільшення власних фінансових ресурсів. Таке рішення продиктоване на даний момент низьким рівнем фінансової стійкості. Тому, незважаючи на великі додаткові можливості, які надає позиковий капітал, такий

варіант наразі для Філії є неактуальним.

Ще одним із актуальних шляхів є підвищення ефективності використання сформованих фінансових ресурсів, що матиме позитивні наслідки у нарощенні фінансового потенціалу.

Отже, розглядаючи варіанти нарощення фінансового потенціалу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України», пропонуємо збільшення власних фінансових ресурсів, шляхом збільшення нерозподіленого прибутку (через збільшення чистого прибутку). Таких результатів можна досягти через економію ресурсів шляхом їх закупівлі на торгах, зменшенням рівня адміністративних витрат, витрат на збут, підвищення продуктивності устаткування та праці, використання сучасних форм автоматизації та інформаційних систем, переведення закупівель на Prozorro; запровадження додаткових сервісів для клієнтів; ліквідація схем реалізації деревини за прямими договорами; удосконалення системи електронного обліку деревини тощо. Також вагомим джерелом фінансування Філії можуть стати амортизаційні відрахування, тому важливе завдання, спрямоване на підвищення продуктивності обладнання – цільове використання амортизації.

Окремими заходами є стабілізація фінансового стану через підвищення рівня фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, формування власних оборотних коштів (в тому числі за рахунок ліквідації чи продажу непотрібних необоротних активів), перегляд політики розподілу доходів між Філією та ДП «Ліси України».

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються нестабільністю умов господарської діяльності, вітчизняні підприємства мають функціонувати більш ефективно, спрямовуючи свою діяльність не лише на задоволення поточних потреб, насамперед у формі отримання прибутку, а й на планування майбутньої діяльності та нарощування фінансового потенціалу.

Дослідивши підходи до визначення «фінансового потенціалу підприємства», нами зроблено висновок, що фінансовий потенціал підприємства – це наявні фінансові ресурси та можливості залучення додаткових фінансових ресурсів, якісне та ефективне управління ними з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та формування стабільного фінансового стану.

З метою ефективного управління фінансовим потенціалом розвитку підприємства його класифікують на окремі види, зокрема на: поточний та перспективний; високий, середній та низький. Оцінка фінансового потенціалу відіграє важливу роль, адже сприяє підвищенню її рівня. Перш за все, її проводять шляхом оцінки складу, динаміки, структури, ефективності використання капіталу в розрізі власних та позикових ресурсів. Також розрізняють підходи, засновані на оцінці показників фінансового стану, результатів діяльності підприємства, які з різних позицій відображають ефективність діяльності підприємства.

Проаналізувавши фінансовий потенціал Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України» за різними підходами з'ясовано наступні проблемні аспекти: зміна структури капіталу у 2023 році на користь позикового капіталу, останній дещо переважає внутрішні джерела фінансування підприємства; від'ємне значення власних оборотних коштів – оборотні активи зовсім не фінансуються за рахунок власного капіталу, лише за рахунок

короткострокового позикового капіталу; як наслідок – нестійкий тип фінансової стійкості; низький рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.

Необхідно відмітити і позитивні аспекти діяльності, зокрема збільшення чистого прибутку, збільшення валового, операційного та чистого прибутку Філії, що збільшує рівень її фінансового потенціалу.

Збільшення фінансового потенціалу досягається як результат ефективного управління ним. В межах управління фінансовим потенціалом необхідно ефективно реалізовувати фінансове планування та прогнозування, аналіз, оперативне управління, контроль фінансово-господарських операцій. Серез заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом, варто виокремити формування ефективної політики залучення фінансових ресурсів із зовнішніх та внутрішніх джерел та впровадження інновацій.

Розглядаючи можливості нарощення фінансового потенціалу Філії «Берегометське ЛМГ» ДСГП «Ліси України», пропонуємо збільшення власних фінансових ресурсів, шляхом збільшення нерозподіленого прибутку (через збільшення чистого прибутку). Таких результатів можна досягти через заходи, спрямовані на збільшення надходжень від реалізації продукції та оптимізацію рівня витрат. Також вагомим джерелом фінансування Філії можуть стати амортизаційні відрахування, тому важливе завдання, спрямоване на підвищення продуктивності обладнання – цільове використання амортизації.

Залучення позикових ресурсів в умовах низького рівня фінансової стійкості не варто розглядати як напрям збільшення фінансового потенціалу підприємства.

Окремими заходами є стабілізація фінансового стану через підвищення рівня фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, формування власних оборотних коштів (в тому числі за рахунок ліквідації чи продажу непотрібних необоротних активів), перегляд політики розподілу доходів між Філією та ДП «Ліси України».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрющенко І.Є., Потась С.Г. Методики та інструменти оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8307> (дата звернення: 23.03.2024)
2. Блащак Б.Я. Фінансовий потенціал у структурі потенціалу підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. №3. Том 30 (69). С. 74-78.
3. Блащак Б.Я. Удосконалення системи управління фінансовим потенціалом підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Тернопіль, 2019. 221 с.
4. Бова В.А., Хринюк О.С. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2017. Вип. 11. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22586> (дата звернення: 20.04.2024)
5. Богма О., Камінський С., Гутник П. Фінансовий потенціал підприємства: методика оцінювання. *SCIENTIA FRUCTUOSA*. 2022. № 2. С. 37-47.
6. Валюх А.В., Зайцев О.В. Аналіз та напрями поліпшення фінансового стану підприємств України. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 28. С. 255-261.
7. Горошанська О. О., Маккі Л. М. Фінансовий потенціал підприємства: теоретичний аспект. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2018. Вип. 1(27). С. 7-16.
8. Громова А.Є. Фінансовий потенціал, як основа формування прибутку підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2017. Випуск 5. С. 75-78.
9. Дараган А.В., Другова О.С. Фінансовий потенціал як економічна категорія. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 4 (21). С. 190-194.
10. Дзюбенко О. М. Підходи до методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*.

2015. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5921> (дата звернення 03.04.2024).

11. Дзюбенко О.М. Підходи до дефініції поняття «фінансовий потенціал» як об'єкту економічного аналізу. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 4 (82). С.18-24.

12. Закупівлі під час війни: на що підприємство витрачає гроші? *Державне підприємство «Ліси України»*: веб-сайт. URL: <https://e-forest.gov.ua/zakupivli-pid-chas-vijny-na-shcho-pidprijemstvo-vytrachaie-hroshi/> (дата звернення: 18.03.2024)

13. Іляш О.І. Потреба оцінювання фінансового потенціалу торговельного підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Вип. 20.2. С.116-119.

14. Індус К.П., Рябець М.Ф., Гарагонич В.Г. Окремі аспекти формування фінансового потенціалу підприємства. *Фінансові дослідження*. 2017. № 1. С. 174-179.

15. Кавтиш О.П., Чепурний Д.О. Аналіз підходів до управління фінансовим потенціалом підприємств в умовах зростання невизначеності. *Науковий журнал «ECONOMIC SYNERGY»*. 2023. Випуск 2 (8). С. 159-176.

16. Камінська І.М., Мишко О.А., Шишка Д.С. Методичні підходи до аналізу фінансового потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2020. № 4. С. 107-113.

17. Ковальчук Н.О. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. №34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1001/959>

18. Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С., Сокровольська Н.Я. Фінансовий менеджмент у схемах і таблицях: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича. 2021. 128 с.

19. Корнійчук Г.В. Економічний зміст фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 7. Ч.2. С. 26-29.

20. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз: підручник. К.: Центр

учбової літератури, 2008. 392 с.

21. Куліш Г.П., Чепка В.В. Фінансовий потенціал підприємства та його роль в умовах нестабільності економіки. *Статистика України*. 2017. № 1. С. 29-35.

22. Ляхович Л.А. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та управління. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 22. С. 92-98.

23. Малій О. Г. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до оцінювання. Креативний простір України та світу : колективна монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С. 217-223.

24. Малюта Л.Я. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навч. посіб. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 232 с.

25. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств: навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.

26. Маслиган О.О., Маматова Л.Ш., Жуков С.А., Рибак О.М. Сучасна управлінська парадигма фінансового потенціалу виробничого підприємства. *Економіка та держава*. 2022. №2. С.26-31.

27. Матвеев В.В., Парій В.М., Некрасова А.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: НАУ, 2010. 367 с.

28. Мендела Є. Інноваційний розвиток лісової галузі України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Том 1. С. 50-60.

29. Навольська Н.В., Блащак Б.Я. Методологічні аспекти прогнозування фінансового потенціалу підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. №2 (70). С. 139-146.

30. Нагорнюк О. В. Інноваційні підходи до формулювання критеріїв оцінювання фінансового потенціалу підприємства торгівлі. *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: матеріали XI Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2018 р.)*. С. 127-129.

31. Нагорнюк О.В. Класифікація видів фінансового потенціалу підприємства. *Інтелект XXI*. 2018. № 1. С. 104-109.

32. Назаренко А. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної

категорії «фінансовий потенціал». *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 8. С. 22–29.

33. Нестерова С.В., Ковальчук І.Є., Мартин В.В. Підходи до оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. №10. С. 267–272.

34. Нонік В.В. Фінансовий потенціал як економічна категорія. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 19. С. 5-9.

35. Онишко С. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку економіки. *Фінанси України*. 2018. № 6. С. 67–74.

36. Партин Г.О., Заdereцька Р. І., Граціян О. В. Формування фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. № 1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_1_45_ (дата звернення: 31.03.2024)

37. Саух І. Фінансовий потенціал підприємства як об'єкт стратегічного аналізу. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. С.132-141.

38. Свірський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади. *Світ фінансів*. 2017. № 4 (13). С. 43–51.

39. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств. Київ : УБС НБУ; Знання. 2010. 550 с.

40. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. К.: Вид-во КНЕУ. 2003. 554 с.

41. Толпежніков Р.О. Сутність та методика оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2013. Вип. 2, Т. 1. С. 277-282.

42. Тульчинська С.О., Нікітіна М.В. Визначення доцільності фінансового оздоровлення підприємства на підставі оцінки фінансового потенціалу. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2964> (дата звернення 20.04.2024)

43. Федонін О.С., Рєпіна І.М. , Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч.посібник. 2-е видання, без змін. К: КНЕУ, 2006. 195 С.

44. Шабатура Т. С., Лагодієнко Н. В. Методологічне забезпечення реалізації фінансового потенціалу підприємств аграрного виробництва. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19. № 3. С. 101-106.

45. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. 2-ге вид., стер. К.: Знання, 2013. 375 с.

Додаток А
Система показників оцінки фінансового потенціалу

Таблиця А.1

Потенціал фінансової стійкості підприємства

Коефіцієнт автономії	Відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу	Показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність нормативне значення
Коефіцієнт фінансової стабільності	Відношення власного капіталу до позикових і залучених джерел	Показує, скільки одиниць власних коштів припадає на кожну одиницю позикових і залучених нормативне значення
Коефіцієнт залежності	Відношення позикового капіталу підприємства до підсумку балансу	Показує, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок позикових коштів
Коефіцієнт фінансового левериджу	Відношення позикового капіталу до власних джерел фінансування	Показує, скільки одиниць позикових коштів припадає на кожну одиницю власного капіталу

Таблиця А.2

Показники ліквідності і платоспроможності підприємства

Коефіцієнт поточної ліквідності	Відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства	Показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Нормативне значення >1,5-2,5
Коефіцієнт критичної оцінки	Відношення найбільш ліквідних оборотних активів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства	Характеризує платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Нормативне значення >0,6-0,8.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань	Показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Нормативне значення >0,2-0,35
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Відношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена в результаті погашення дебіторської заборгованості

Таблиця А.3

Потенціал фінансової результативності

Рентабельність реалізації за валовим прибутком	Відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції	Показує ефективність виробництва і реалізації продукції підприємства
--	---	--

Рентабельність операційної діяльності	Відношення операційного прибутку до витрат операційної діяльності	Показує ефективність операційної діяльності
Рентабельність оборотних активів	Відношення чистого прибутку до середньорічної вартості оборотних активів	Характеризує ефективність використання оборотних активів підприємства
Рентабельність необоротних активів	Відношення чистого прибутку до середньорічної вартості необоротних активів	Характеризує ефективність використання необоротних активів підприємства
Рентабельність капіталу	Відношення чистого прибутку до середньорічної вартості капіталу	Свідчить про ефективність використання всього майна підприємства
Рентабельність власного капіталу	Відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу	Показує ефективність використання власного капіталу